

Kleurzweem op de CompUfair

Isja Nederbragt

Het is misschien niet iedereen opgevallen, maar de CompUfair werd gehouden in een 'kleurzweem'. De Colenberghzaal was gehuld in blauw. Goed te zien op de foto's. Mooie kleur, sfeervol. Voor een fotograaf is het een ramp.

Wat is het geval?

Doordat ik voor de redactie van de SoftwareBus foto's heb gemaakt op de CompUfair van 3 februari 2024 heb ik nogal wat rondgelopen. Wat mij opviel was dat iedere ruimte een eigen kleur had. Niet alleen in de aankleding van de ruimte, maar ook in het licht. Het meest opvallende was wel het blauw in de Colenberghzaal.

De eerste blik bij binnenkomst

Niet gezien? Dan heb u er niet op gelet, geen foto's gemaakt of uw ogen zijn heel snel aan die blauwe kleur gewend geraakt, waardoor het u niet meer opviel. Doordat ik steeds heen en weer liep konden mijn ogen er niet aan wennen en moest ik iedere keer weer even 'bijkomen'. Voor een fotograaf is dat verschillende licht ook een probleem, want hoe maakt je kleurenfoto's als de ruimte zo vol is van allerlei kleuren? In de Statenzaal telde ik minstens vijf lichtbronnen met ieder zijn eigen kleurtoon.

Kleurenleer uit SWB 2014-1/2

Precies 10 jaar geleden stond er in de SoftwareBussen 2014-1 en 2014-2 een artikel van mijn hand over kleurenleer en kleuren. Ik citeer hieruit:

'Kleur is een eigenschap van licht. Licht bestaat uit elektromagnetische golven. Mensen nemen licht waar bij een golflengte tussen 750 en 400 nanometer (nm). Wit licht is een samenvoeging van al die golflengtes. Zwart is een afwezigheid van licht.' Bovengenoemde citaat is wat ongenueanceerd. We zien kleur met onze ogen, met de kegeltjes van ons netvlies. Uiteindelijk zien we kleur via ons brein. En ons brein, en de kegeltjes, zijn in staat om zich aan te passen. We raken dan gewend aan een kleur waardoor we die kleur niet meer ervaren. Zo raak je gewend aan een zonnebril. Die gewinning, dat kan de sensor van een fototoestel niet.

Kleurtemperatuur

Als je een lucifer afsteekt ontstaat er een vlam. Eerst is die vlam vooral rood, daarna geel en ten slotte blauw. Die kleur

heeft te maken met de straling die ontstaat door de warmte van de vlam. Hoe warmer, des te meer blauw. Lichtkleur wordt uitgedrukt in Kelvin. Kelvin is een maat voor warmte, vergelijkbaar met Celsius en Fahrenheit. Het is de kleur die bij een bepaalde temperatuur ontstaat.

Als licht op onze ogen valt, dan zien we dat. De golflengte van dat licht bepaalt welke kleur we zien. Dat is een eigenschap van onze ogen en van ons brein.

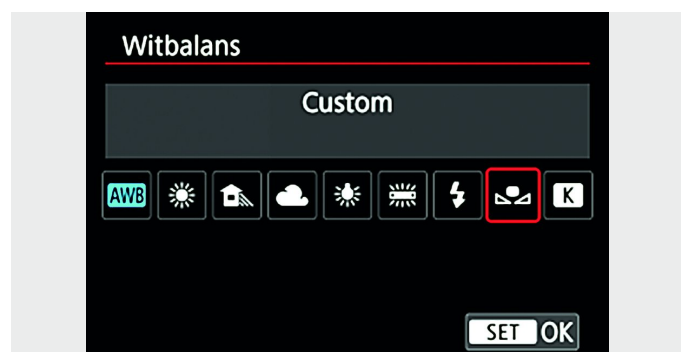
Gekleurd licht geeft ook een gevoel, beleving. Je hebt daglicht, avondlicht. Een lamp van 5000 K is het meest neutrale licht en een lamp met die kleur ervaren we als daglicht. Warmer licht (ca. 3000 K) wordt vooral gebruikt voor verlichting binnenshuis omdat we dat als gezellig ervaren, zoals in de Statenkamer bij HF Witte. Hoe lager de Kelvin-waarde hoe meer rood er in zit en des te warmer wordt het licht ervaren. Licht met een hoge Kelvin-waarde (6500 K) wordt als kil, koud ervaren. Denk hierbij aan de kleur van het licht op een heldere dag met vriezende weer. Of dus de Colenberghzaal op de CompUfair.

In de statenzaal zie je minstens 5 lichtbronnen met ieder zijn eigen kleurtemperatuur.

We kennen deze variatie in kleurtemperatuur uit het tijdperk van de analoge fotografie. Voor nachtfotografie gebruikten we een ander filmpje dan voor daglicht. Fujifilm gaf blauwere foto's dan bijvoorbeeld Kodak.

Op de moderne digitale camera stel je in welke kleurtemperatuur je wilt gebruiken. In de automatische stand regelt de camera het zelf en past de instelling aan al naar gelang het licht. Maar een prachtig rode zonsondergang komt in de automatische stand niet goed tot uitdrukking, want de camera meet veel rood en dempt dat. Hoog in de bergen is er veel ultraviolet licht. Wij als mens zien dat niet, de camera wel en corrigeert dat. De prachtige kleur van het landschap hoog in de Andes zag je daardoor niet terug in de foto's.

Diverse symbolen voor de verschillende kleurtemperaturen

Kleurtemperatuur in de praktijk

Aandacht voor kleurtemperatuur is vooral belangrijk bij moeilijke lichtomstandigheden, zoals bij weinig licht of situaties met diverse lichtbronnen, bijvoorbeeld als je binnen fotografeert bij kunstlicht met ook daglicht. Dan moet je kiezen aan welk licht je aandacht geeft: als je voor het kunstlicht kiest wordt het licht van buiten erg blauw. Andersom wordt het kunstlicht erg rood. Nog moeilijker wordt het als meer lichtbronnen verschillend licht geven. Zoals dus op de CompUfair.

Combinatie van daglicht en kunstlicht

Er zijn verschillende manieren om desondanks toch goede kleurenfoto's te maken. Een aantal dingen doe je vooraf, een aantal achteraf.

RAW

Indien mogelijk fotografeer je in RAW. Dat geeft meer mogelijkheden om achteraf kleur te herstellen. Met JPEG gaat dat veel minder goed.

Kleurbalans of witbalans

Bijna altijd kun je de kleurbalans vooraf instellen. Ieder toestel heeft daarvoor zijn eigen manier, hoe het precies moet vind je in de handleiding of op internet. Meestal kun je wel kiezen uit diverse opties als daglicht, schaduw, kunstlicht, TL-licht. Je kunt de witbalans ook handmatig instellen of met een witkaart werken. Je leert de camera in dat laatste geval als het ware wat echt wit is. Je fotografeert hiervoor een witkaart (of grijskaart) en stelt die foto als standaard in. De camera weet dan het verschil met het aanwezige licht en verrekent dat.

Met een invulflits belicht je mensen dichtbij, de achtergrond blijft zijn oorspronkelijke kleur behouden. In de Colenberghzaal worden mensen via spots uitgelicht. De kleur daarvan bevat dan weer veel rood.

De spots aan het plafond belichten de mensen waardoor die niet blauw gekleurd zijn

Nabewerking

Niet altijd kun je de witbalans vooraf instellen, bijvoorbeeld op de smartphone. Dan trek je je niets aan van de variatie in de kleur van het licht. Naderhand corrigeer je de foto's via een fotobewerkingsprogramma of een app. Het snelst gaat de correctie door de kleurtemperatuur of de kleurtoon aan te passen. Gebruik maken van het witpunt werkt ook: met de pipet markeer je een punt dat wit is (bijvoorbeeld een wit overhemd). Het programma berekent de benodigde kleur-aanpassing en past die toe op de hele foto. Wat ook werkt is van de dominante kleur de verzadiging te veranderen. Bij alle methoden is enige voorzichtigheid geboden, want bij te extreme aanpassingen ontstaan weer andere kleurproblemen.

Zwart-wit

Als het je ondanks de vele mogelijkheden niet lukt om de kleuren goed aan te passen, en je de foto niet om aan te zien vindt, maar hem toch graag wil bewaren, dan kun je ook nog de foto omzetten naar zwart-wit. En dan verder bewerken. Of met hulp van een app het nog erger maken. Dan 'wordt het misschien wel kunst'.

Tot slot

Ik heb de afbeeldingen bij dit artikel niet bewerkt, de verschillende kleuren zijn daardoor duidelijker zichtbaar. Ik weet uit ervaring dat mijn iPhone de kleuren, vooral het blauw, sterk accentueert. Dat los ik meestal op door de verzadiging van de blauwe kleur te verminderen.

Op de iPhone pas je snel de kleurtoon aan via de app Photo's